

Posudek diplomové práce Kateřiny Kýhosové s názvem Koncepte učící se společnosti z pohledu andragogiky

Posuzovaná diplomová práce má rozsah 79 stran textu + 14 stran Příloh a je rozdělena do 5 kapitol, Úvodu a Závěru. V Soupisu bibliografických citací je uvedeno 24 pramenů, z čehož je 5 cizojazyčných. Použité tituly jsou velmi různorodého zaměření a celkově se dá výběr zdrojů hodnotit jako poměrně nekonzistentní. Vzhledem k tématuaráží především absolutní nedostatek primárních pramenů, především pak relevantních dokumentů. Práce je jinak napsána solidním jazykem a je (až na častější chyby v interpunkci) prosta výraznějších chyb. Ne příliš zvládnutá je nicméně práce s literaturou. Na str. 12 je např. uveden pramen, který v Soupisu bibliografických citací zcela chybí. U některých odkazů (např. str. 19, 20) se neshodují uvedená data vydání s těmi, která jsou uvedená v Soupise. Průběžně v celém textu (např. na str. 14, 31, celá kap. 3.1 apod.) se objevují definice a vymezení, které nicméně nejsou spojeny s žádným odkazem na použité zdroje, ačkoliv se jimi autorka evidentně inspirovala. Rovněž často se objevující tvrzení ve formě volných úvah nemají výraznou vypovídací hodnotu, jelikož nejsou podložena relevantními autoritami.

Autorka si vybrala téma, které lze hodnotit jako tradiční a velmi oblíbené. Vzhledem k množství zpracování a k široké nabídce dostupných informačních zdrojů měla na výběr hned několik možností, jak danou problematiku uchopit. Bohužel, z mého pohledu zvolila tu nejméně vhodnou.

První kapitola je již tradičně věnována základní terminologii. Téma je pojato skutečně velmi zešířena, skoro až románovým způsobem (jazyk i stylistika), což se ovšem v kontextu práce jeví jako zbytečné a příliš rozmělnující. Nejen v této kapitole, ale kontinuálně i v celém textu se objevují hovorové obraty a formulace, jejichž použití není příliš vhodné.aráží rovněž neustálené a nekoncepční používání některých základních pojmů (např. učební proces – učení na str. 8, vzdělávání – vzdělání na str. 9, výchova – vzdělávání na str. 11 apod.). Na str. 10 popisuje autorka koncept vzdělávání J. A. Komenského. Zajímalo by mě, z jakého zdroje přitom vycházela (žádný není uveden). Použitá současná terminologie („profesní život“) i perspektiva se totiž s původními Komenského myšlenkami výrazně mýjí. Otázkou rovněž je, proč ve velmi stručném a povrchním popisu vývoje andragogiky (str. 10-11) nechává autorka mezi Kappem a Knowlesem více než stoletou mezeru. A vůbec – trvá autorka na svém zařazení M. Knowlese do 50. let dvacátého století? Vymezení pojmu celoživotní učení (str. 14) je poměrně nejasné a rozhodně neúplné. Určitě by (nejen zde) pomohlo, kdyby se autorka ve své výkladu zaštitila vhodnými autoritami a dokumenty. Z mého pohledu je problematické zařazení vzdělávání seniorů do segmentu zájmového vzdělávání, i když uznávám, že se tak často děje i na odborné úrovni.

Druhá kapitola je věnována otázce probíhajících společenských změn. Na str. 26 autorka píše o výrazném vlivu urbanizace, ačkoliv pro většinu zemí vyspělého světa je dnes aktuální spíše proces deurbanizace. Opět by pomohlo, kdyby se autorka ve svých tvrzeních opírala o širší varietu odborných zdrojů (např. Toffler, Bauman, Beck atd.), případně použila některé běžně dostupné analýzy a statistické údaje, které jsou na (autorkou zmiňovaném) internetu běžně dostupné. Nešťastné je i pojetí celá podkapitoly 2.3, kdy autorka i přes mnohoslibný název „Společnost informací a znalostí“ zůstává spíše u stručného popisu moderních technologií a jejich vlivu na společnost. Hlavnímu tématu se ovšem zdařile

vyhýbá, marně hledám i avizované „citované definice“ e-learningu (str. 31-32). O žádné citace ani definice se totiž samozřejmě nejedná. Na rozdíl od autorky se též nedomnívám, že naplnění konceptu celoživotního vzdělávání bylo již dosaženo a že je již skutečně každému umožněno: „... získat učení, kvalifikace, diplomy, osvědčení a tituly kdykoliv v průběhu ... života“ (str. 33).

Třetí kapitola je pojmenována Koncepce celoživotního učení, ačkoliv autorka většinu výkladu věnuje konceptu celoživotního vzdělávání. O celkovém nepochopení souvislostí a nezvládnutí terminologie nejlépe svědčí uvedená charakteristika CU: „Kromě formálního, neformálního a informálního vzdělávání sem tedy patří také ... socializace, enkulturace, personalizace, resocializace a sebevzdělávání“ str. 33-34), příp. i: „... další formou učení a vzdělávání v dospělém věku je ... socializace“ (str. 36). V této souvislosti mě napadá, zda by autorka dokázala vymyslet nějakou jinou formu učení či vzdělávání, která není socializací. Samotný koncept CU není prakticky vysvětlen, o jeho historii, cílech, příp. dokumentech a organizacích ani nemluvě. Příběhy uvedené na str. 44-46 jsou z mého pohledu zbytečné, narušují výklad a vůbec neměly být součástí textu.

Poměrně nedomyšleně na mě působí zařazení kap. 4 „Koncepce učící se organizace“. Autorka měla dle mého názoru věnovat více úsilí spíše komplexnějšímu vymezení základních pojmů (učící se společnost, celoživotní učení), které je v jejím pojetí zcela nedostatečné. Pátá kapitola je potom konečně věnována tématu učící se společnosti, bohužel opět poměrně neuceleně, kdy v podstatě relevantní a solidní charakteristiky jsou podány nestrukturovaným a nepřehledným způsobem. Vše výše uvedené se nicméně týká v podstatě pouze prvních dvou stran kapitoly, kde je koncepce učící se společnosti velice zběžně popsána, navíc beze snahy o hlubší analýzu či kritický pohled. Zbytek kapitoly je pak věnován popisu vzdělávání v afrických, arabských a rozvojových zemích. Jedná se sice o informace velmi zajímavé, ovšem jejich zařazení do kapitoly s názvem „Koncepce učící se společnosti“ mi není zcela jasné. Navíc podobný rozbor není možné provést bez podpory relevantních zdrojů informací. Jelikož však není v kapitolách 5.2 a 5.3 uveden ani jediný odkaz, objevující se zcela logicky pochybnosti směřující k dodržování základní etických pravidel tvorby samostatného odborného textu. Otázka nepůvodnosti je zde myslím zcela na místě. A co má vůbec autorka na mysli tou „africkou společností“? Země střední Afriky? JAR? Nebo země Maghrebu?

Z celé práce jsem získal dojem, že při zpracování tématu zůstala autorka velice na povrchu problému a nevyužila příležitosti k hlubší analýze. Problémem jsou rovněž nedostatky ve formální úpravě textu, jakož i nezvládnutí základní terminologie. Nejpodstatnější se mi potom jeví nesplnění výchozího zadání – o andragogickém pohledu na koncepci učící se společnosti nemůže být ani řeč. Z těchto důvodů posuzovanou diplomovou práci nedoporučuji k obhajobě..

V Praze dne 6. září 2008

PhDr. Michal Šerák, Ph.D.